

СЕКЦІЯ 5 МІЖНАРОДНЕ ПРАВО. ПРАВО ЄС. ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОНАВСТВО

УДК 341.645:344.1]:342.56(477)

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2024-6-6>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ З УКРАЇНОЮ

Каплій Олена Володимирівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного та адміністративного права і процесу
Чорноморського національного університету імені Петра Могили
kaplii.olena@gmail.com
orcid.org/0000-0002-3737-4781

Смоляр Юлія Володимирівна,
студентка магістратури юридичного факультету
Чорноморського національного університету імені Петра Могили
smolarjulia@gmail.com

Мета цієї статті полягає в тому, щоб всебічно розкрити сутність сучасних законодавчих змін, пов'язаних із ратифікацією Римського статуту в контексті забезпечення правосуддя за міжнародні злочини. Крім того, мета полягає у визначенні як позитивних, так і негативних наслідків такого кроку для нашої країни.

Під час написання статті широко використовувалася така **методологія**: комплекс формально-логічних методів, зокрема аналіз, синтезу й узагальнення, що дало змогу теоретично осмислити новоприйняті закони й оцінити наслідки ратифікації їх для України; загальнонаукові методи дослідження, наприклад пояснення; методи обґрунтування наукових рекомендацій.

Результати. За результатами проведеного дослідження було проаналізовано сучасний законодавчий підхід до введення принципу універсальної юрисдикції, відповідно до якого кримінальний закон діятиме незалежно від місця вчинення злочину, громадянства або постійного місця проживання обвинуваченого чи потерпілого. Були досліджені зміни в розслідуваннях міжнародних злочинів, які продовжуються вчинятися на території нашої держави, та питання реалізації покарання винних та впровадження командної відповідальності для військових командирів. Також розглянуто діаметрально протилежні думки науковців стосовно процесу ратифікації. Також було обґрунтовано сукупність як позитивних, так і негативних наслідків зазначених змін для цивільного населення та комбатантів.

Ратифікація Римського статуту надала можливість Україні стати повноправним членом Міжнародного кримінального суду (далі – МКС), що дасть змогу ефективно співпрацювати з міжнародним правосуддям і запобігти вчиненню міжнародних злочинів у майбутньому.

Висновки. Для України ратифікація Римського статуту стане засобом, який забезпечить невідворотність покарання осіб, винних у вчиненні міжнародних злочинів, і сприятиме національним органам здійсненню більш дієвого розслідування злочинів та додержання міжнародних стандартів, що врешті зміцнить правосуддя нашої держави. Такі дії представили нашу країну на міжнародній арені як демократичну та правову й наблизили на крок до вступу до Європейського Союзу.

Ключові слова: Міжнародний кримінальний суд, Римський статут, ратифікація, міжнародне правосуддя, відповідальність за воєнні злочини, злочини проти людяності, геноцид, злочини агресії.

LEGAL PRINCIPLES OF INTERACTION OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT WITH UKRAINE

Kapliy Olena Volodymyrivna,
Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Constitutional and Administrative Law
and Process

Petro Mohyla Black Sea National University
kaplii.olen@gmail.com
orcid.org/0000-0002-3737-4781

Smoliar Yuliia Volodymyrivna,
Student at the Faculty of Law
Petro Mohyla Black Sea National University
smolarjulia@gmail.com

The purpose of this article is to comprehensively reveal the essence of current legislative changes related to the ratification of the Rome Statute in the context of ensuring justice for international crimes. In addition, the goal is to determine both the positive and negative consequences of such a step for our country.

When writing the article, the following methodology was widely used: a complex of formal-logical methods, in particular analysis, synthesis and generalization, which allowed us to theoretically comprehend the newly adopted laws and assess the consequences of their ratification for Ukraine; general scientific research methods, such as explanation; methods of substantiating scientific recommendations.

Results. *As a result of the study, the modern legislative approach to the introduction of the principle of universal jurisdiction was analyzed, according to which the criminal law will operate regardless of the place of commission of the crime, citizenship or permanent residence of the accused or victim. Changes in the investigations of international crimes that continue to be committed on the territory of our state and the implementation of punishment of the guilty and the introduction of command responsibility for military commanders were examined. The diametrically opposed opinions of scientists regarding the ratification process were also considered. The set of both positive and negative consequences of the above changes for the civilian population and combatants was also substantiated.*

Ratification of the Rome Statute allowed Ukraine to become a full member of the International Criminal Court (hereinafter referred to as the ICC), which will allow for effective cooperation with international justice and prevent the commission of international crimes in the future.

Conclusions. *For Ukraine, the ratification of the Rome Statute will be a means to ensure the inevitability of punishment for persons guilty of committing international crimes and will facilitate national authorities to conduct more effective investigation of crimes and compliance with international standards, which will ultimately strengthen the justice of our state. Such actions have presented our country on the international arena as democratic and legal and brought it one step closer to joining the European Union.*

Key words: *International Criminal Court, Rome Statute, ratification, international justice, responsibility for war crimes, crimes against humanity, genocide, crimes of aggression.*

Вступ. Запорукою стабільності міжнародних відносин є ефективна робота міжнародної кримінальної юстиції, вагомою ланкою якої є МКС. Донедавна головним стримуючим фактором співпраці України та МКС була відсутність ратифікації Римського статуту. Українською політичною спільнотою акцентовано увагу на необхідності ратифікації цього документа для розробки дієвого механізму притягнення до відповідальності за найтяжчі міжнародні злочини, які було скоєно в Україні. Отже, 21 серпня Верховна Рада України підтримала ратифікацію Статуту МКС, який ще називають Римським статутом. 24 серпня 2024 року Володимир Зеленський підписав Закон «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього».

Згодом, 22 жовтня 2024 року, Президент підписав і Закон «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту МКС та поправок до

нього», потрібний для впровадження в Україні дії Римського статуту. Цей закон спрямований на узгодження положень Кримінального кодексу України (далі – ККУ) з нормами Римського статуту МКС та забезпечення кримінально-правового переслідування за найбільш тяжкі міжнародні злочини для забезпечення принципу невідворотності покарань за найтяжчі злочини. На цьому етапі прийняті закони потребують наукового осмислення.

Дослідження особливостей взаємодії МКС та України втілені в низці наукових робіт через свою актуальність, проте серед науковців наразі відсутні узгоджені погляди на законодавчу базу через її новизну.

У галузі дослідження міжнародного кримінального права уваги заслуговують роботи таких науковців, як М. І. Смирнов, Е. В. Тітко, О. В. Сенаторова, Б. І. Неділько, Т. Р. Короткий.

1. Сучасні зміни українського законодавства, викликані необхідністю притягнення до відповідальності воєнних злочинців держави-агресора

21 серпня 2024 року Верховна Рада України ухвалила Закон «Про ратифікацію Римського статуту МКС та поправок до нього», поданий Президентом України Володимиром Зеленським. Цей закон відкриває сучасний, принципово новий вектор взаємодії України та МКС. Як зазначають у парламентському Комітеті з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва, ратифікація Римського статуту МКС є знаковою, оскільки Суд – основний міжнародно-правовий механізм з притягнення до відповідальності російських воєнних злочинців. Крім того, ратифікація Римського статуту обумовлена зобов'язанням України відповідно до статті 8 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, а також стосується реалізації та забезпечення прав, свобод, обов'язків людини і громадянина та співробітництва у сфері міжнародного правосуддя (Закон України, 2024).

Стаття 5 Римського статуту встановлює юрисдикцію МКС щодо геноциду, злочинів проти людяності та воєнних злочинів, визначення, тлумачення та процедури розслідування цих злочинів, а також відправлення міжнародного правосуддя. Виходячи із системного аналізу Закону «Про ратифікацію Римського статуту МКС та поправок до нього», Україна зможе надсилати запити про співробітництво з МКС з питань, що стосуються розслідування та судового розгляду, через дипломатичні канали або безпосередньо до Генеральної прокуратури України. Запити ж з питань виконання вироків та інших рішень МКС, постановлених за результатами провадження, – до Міністерства юстиції України. При цьому документи про співробітництво «мають надсилатися українською мовою або супроводжуватися перекладом на українську мову» (Закон України, 2024).

Також у цьому законі Українська сторона заявляє, що не визнає юрисдикцію МКС щодо злочинів, передбачених статтею 8 з поправками, у випадках підозри у вчиненні злочинів її власними громадянами протягом семи років після набуття чинності Римського статуту проти України – таким чином, дотримавшись територіального принципу чинності закону України про кримінальну відповідальність. Стоєвоно поправок до Римського статуту, то вони «набирають чинності для України через один рік після здачі на зберігання Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй ратифікаційної грамоти» (Закон України, 2024).

Перша визнана поправка статті 8 Римського статуту стосується визнання юрисдикції МКС щодо воєнних злочинів, скоєних як частина плану чи політики або як частина більш широкого злочину щодо «застосування отрути або отруєної зброї; застосування задушливих, отруйних або інших газів та всіх аналогічних рідин, матеріалів чи засобів; застосування куль, що легко розгортаються або сплющуються в тілі людини, таких, як кулі з твердою оболонкою, яка не повністю покриває осердя або має надрізи» (Римський статут, 1998).

Друга поправка кореспондує злочину агресії в частині «застосування зброї, яка

використовує мікробіологічні чи інші біологічні агенти або токсини, незалежно від їхнього походження чи способу виробництва, застосування зброї, основна дія якої полягає в заподіянні ушкоджень осколками, які не виявляються в тілі людини за допомогою рентгенівських променів, і застосування лазерної зброї, спеціально сконструйованої таким чином, що її основною бойовою функцією чи однією з бойових функцій є завдання постійної сліпоти органам зору людини, яка не використовує оптичних приладів, тобто незахищеним органам зору або органам зору, що мають засоби для корекції зору» (Римський статут, 1998).

Цей закон підтвердив визнання Україною юрисдикції МКС щодо злочинів, передбачених статтями 6, 7 і 8 Римського статуту, які стосуються геноциду, злочинів проти людяності та воєнних злочинів відповідно. При цьому на Кабінет Міністрів України покладено зобов'язання «забезпечити під час депонування ратифікаційної грамоти повідомлення депозитарія Римського статуту про визнання» вищеперерахованих категорій злочинів.

Набрання чинності цим законом синхронне із Законом України «Про ратифікацію Римського статуту МКС та внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з його доповненням» – 24 жовтня 2024 року.

Отже, ратифікувавши Римський статут, Україна стає повноправною державою-членом з усіма її правами й обов'язками, одночасно демонструючи світові свою відданість міжнародному праву та міжнародному правосуддю. Після набуття чинності Римського статуту МКС і поправок до нього Україна стане 125-ю державою – членом МКС, стане повноправним членом Суду, зможе брати участь у діяльності Асамблеї держав – учасниць Римського статуту та подавати кандидатури для обрання на посади суддів і прокурорів МКС. Ще одним наслідком приєднання до Римського статуту є сприйняття запобігання та попередження особливо тяжких злочинів у майбутньому. Україна зможе ефективно співпрацювати із цією міжнародною організацією та забезпечити покарання винних у скоєнні особливо тяжких злочинів, що викликають занепокоєння міжнародної спільноти (Закон України, 2024).

Слід зазначити, що М. І. Смирнов прогнозував, що «надання юридичної сили Римському статуту поширить юрисдикцію Суду на територію держави, наслідком чого стане і судимість військових Збройних Сил України» (Закон України, 2024). Проте було прийняте застереження, що Україна не визнає юрисдикцію МКС щодо своїх громадян за злочини, передбачені статтею 8 (воєнні злочини) Римського статуту. Це означає, що наша країна забезпечила певний захист українським Збройним силам на час боротьби з російською агресією.

Варто також вказати, що Україна визнала юрисдикцію МКС щодо злочинів проти людяності, скоєних українськими посадовими особами на території України в період з 21 листопада 2013 року по 22 лютого 2014 року, під

час протестів на Майдані в Києві. Інакше кажучи, МКС має можливість судити українських силовиків за злочини проти цивільного населення, вчинені на Майдані десять років тому. Якщо є порушення закону з боку силовиків, такі справи зазвичай розглядаються місцевими судами за національним законодавством, оскільки МКС не видає ордерів на арешт конкретних українців і вважає, що ці справи можуть бути розглянуті національними судами. Однак, якщо наші суди відмовляються судити військовослужбовців за злочини, справу може взяти на себе МКС. Як свідчить практика, за Римським статутом зазвичай переслідують командирів, а не рядових солдатів. Враховуючи кількість російських військових, які скоїли злочини в Україні, міжнародному правосуддю навряд чи вдасться знайти їх усіх. Однак покарати командирів, включно з вищими військовими керівниками, цілком реально (Заява Верховної Ради України).

Ми проаналізуємо новели кримінального законодавства, зокрема частину 2 статті 8 ККУ. За змістом цієї частини, якщо іноземець або особа без громадянства, яка не проживає постійно в Україні, але вчиняє злочин агресії, воєнні злочини, застосування зброї масового знищення, геноцид, злочини проти людяності, передбачені статтями 437–439, 442, 442-1 ККУ відповідно, за межами країни та при цьому перебуває на її території, підлягає притягненню до відповідальності за національним законодавством. Головною умовою притягнення до відповідальності стає неможливість видання зазначених осіб іншій державі або міжнародному суду для судового переслідування або пряма відмова у їх екстрадиції. У наведеній зміні запроваджується принцип універсальної юрисдикції щодо злочинів, як-от агресія, геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини й використання зброї масового знищення. Це означає, що кримінальний закон діятиме незалежно від місця вчинення злочину, громадянства або постійного місця проживання обвинуваченого чи потерпілого. Таким чином, згідно з новою редакцією статті 442 ККУ, злочин геноциду стає тяжким злочином і підлягають кримінальному покаранню такі діяння, що вчиняються умисно з метою повного або часткового знищення національної, етнічної, расової чи релігійної групи шляхом позбавлення життя членів цієї групи; завдання їм серйозної шкоди; створення для групи важливих умов, спрямованих на її повне або часткове фізичне знищення; введення заходів, спрямованих на запобігання дітонародженню в таких групах; примусове переведення дітей з однієї групи в іншу.

Також у подальшому забороняється підготовка матеріалів з прямими та публічними закликами до вчинення вищевказаних діянь, заявлених із метою повного або часткового знищення держави, етнічних, расових, релігійних організацій. Також забороняються заклики до вчинення таких діянь. За згадані діяння передбачена санкція у вигляді позбавлення волі на строк від 3 до 7 років. Диспозицію статті 442 ККУ узгоджено з нормами

Конвенції про попередження геноциду. Також було покращено формулювання частини 2 цієї статті про заклики до геноциду та посилено покарання.

Доповнення статті 442-1 ККУ «Злочини проти людяності» вводить кримінальну відповідальність за злочини проти людяності в Україні та вводить в дію статтю 7 Римського статуту.

З метою уніфікації статей 8 і 82 Римського статуту назва статті 437 «Планування, підготовка, розв'язування і ведення активної війни» була змінена на «Злочин агресії», а стаття 438 «Порушення законів і звичаїв війни» була змінена на «Військовий злочин». На додачу було уточнено «зміст ч. 2 ст. 438 ККУ. Як кваліфікуючу ознаку злочину визначено спричинення загибелі людини замість умисного вбивства» (Пресслужба Апарату Верховної Ради України, 2024).

Перегляд Кримінально-процесуального кодексу (далі – КПК) випливає з перегляду ККУ, що дає змогу слідчим Служби безпеки проводити досудове розслідування кримінальних злочинів, передбачених новою статтею 442-1 «Злочини проти людяності».

«Кримінальний кодекс України доповнено новою статтею 31-1, яка вводить систему відповідальності командирів, відповідно до статті 28 Римського статуту». Зазначена поправка репрезентує принцип командної відповідальності та покладає кримінальну відповідальність на військового командира або особу, яка фактично виконує його функції, за злочин, вчинений підлеглим, який перебував під його командуванням на момент вчинення злочину.

Якщо злочин було скоєно підлеглим, який перебував під його контролем, а начальник не здійснював належного контролю, він несе відповідальність. Це застосовується, якщо керівник знав або повинен був знати, що підлеглий вчинив або планував вчинити злочин, але не вжив необхідних заходів для запобігання, припинення дії або повідомлення компетентного органу.

Так само було змінено статтю 49 ККУ, відповідно до якої давність у разі вчинення окреслених вище злочинів не застосовується, якщо йдеться про вчинення злочинів із метою притягнення винних до відповідальності – таким чином забезпечується принцип невідворотності покарання та забезпечення адекватних покарань. Навіть за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті, призначається довічне позбавлення волі, навіть у разі наявності декількох обставин, що пом'якшують покарання й істотно знижують тяжкість вчиненого злочину, суд не може призначити покарання нижче за мінімальне, встановлене для цього виду покарання в загальній частині ККУ. У разі вчинення дій в інтересах юридичної особи, якщо вони призвели до отримання нею неправомірної вигоди, або створили умови для отримання такої вигоди, або були спрямовані на ухилення від передбаченої законом відповідальності, застосовується ліквідація юридичної особи.

Окрім змін до покарань за геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини та зло-

чини агресії, цим законом було внесено ряд змін до процедури їх розслідування. Так, з питань згаданих тяжких міжнародних злочинів передбачено процедуру здійснення спеціального досудового розслідування, а саме «спеціальне досудове розслідування здійснюється на підставі ухвали слідчого судді стосовно підозрюваного, крім неповнолітнього, який переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошений у міжнародний розшук» (Закон України, 2024).

Щодо фізичної особи початок досудового розслідування лишився незмінним, внесення змін стосується юридичної особи. Зокрема, інформація про юридичних осіб, до яких можуть бути застосовані заходи кримінально-правового характеру, вноситься слідчими або прокурорами до Єдиного реєстру досудових розслідувань одразу після отримання повідомлення про підозру у вчиненні злочину від імені цієї юридичної особи. Це стосується деяких статей ККУ, зокрема тих, які передбачені в статтях, що охоплюють злочини проти державної безпеки, прав людини, корупційні злочини, злочини, пов'язані з тероризмом. Слідчий або прокурор письмово інформує юридичну особу про внесення відомостей до Реєстру не пізніше наступного робочого дня. Судовий процес щодо цієї юридичної особи ведеться одночасно з кримінальним провадженням, у рамках якого особі вже пред'явлено підозру. Під час воєнного стану слідчий суддя або суд, приймаючи ухвалу про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, мають право не визначати розмір застави в кримінальному провадженні щодо злочину з урахуванням мети й підстав застосування запобіжних заходів та обставини, що враховуються під час вибору запобіжного заходу (Закон України, 1960).

На час досудового розслідування може бути застосовано до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні найтяжчих міжнародних злочинів, запобіжний захід у вигляді тримання під вартою [17].

Можемо дійти висновку, що зазначені нововведення в ККУ та КПК дадуть нашій країні можливість самостійно розслідувати міжнародні та воєнні злочини через принцип компліментарності, на якому базований Римський статут. МКС буде втручатись у випадку неможливості проведення розслідувань національними судами.

2. Переваги і недоліки ратифікації Римського статуту

Варто окреслити коло переваг у зв'язку з ратифікацією Україною Римського статуту та звернути увагу на проблеми, з якими можуть зіткнутися українські громадяни. Почнемо з аналізу переваг. По-перше, ратифікація виконає передумову, необхідну для того, щоб Україна продовжила європейську інтеграцію. По-друге, як формальна держава – учасниця Римського статуту, держава матимуть усі права, передбачені договором. Зокрема,

вони зможуть впливати на прийняття рішень Судом, пропонувати поправки до Статуту, висувати власних кандидатів на посади суддів і прокурорів, затверджувати бюджетні асигнування тощо. Ратифікація Римського статуту збільшить можливості для жертв російських злочинів отримати компенсацію. Зокрема, для українців, які стали жертвами російських злочинів, буде спрощено доступ до Спеціального трастового фонду МКС для потерпілих. Україна може брати участь у діяльності Асамблеї держав – учасниць МКС, висувати кандидатів у судді та брати участь у виборах суддів і прокурорів МКС. Крім того, ратифікація Римського статуту дає змогу Україні уникнути засудження. Вона заявляє, що вимагає арешту Путіна, але не ратифікувала документ. Тепер Україна забрала цей аргумент з рук опозиції (Прес-служба Апарату Верховної Ради України, 2024).

Як вважають Б. І. Неділько, Т. Р. Короткий, ратифікація Римського статуту дасть змогу стати Україні повноправним членом Асамблеї держав – членів МКС – найвищого органу управління МКС, а отже, отримати право виносити певні питання на порядок денний Асамблеї, «включаючи пропозиції внесення змін до Римського статуту та Правил процедури і доведення МКС, а також брати безпосередню участь у її роботі з правом голосу» (Неділько, Короткий, 2020).

Від цього залежить можливість нашої країни «лобіювати власні інтереси в МКС. Крім того, Україна зможе вносити кандидатуру судді МКС від України та братиме участь у виборах прокурора МКС. Наразі, визнавши юрисдикцію МКС, Україна має лише обов'язки щодо співпраці з цією установою. Проте, ставши членом МКС, Україна отримає на додачу до цих обов'язків усі права держави – члена МКС (Прес-служба Апарату Верховної Ради України, 2024).

Погоджуємось із думкою О. В. Сенаторової, що «ратифікація Римського статуту полегшила співпрацю із МКС, унеможлививши проведення розслідування та кримінального переслідування відповідно до найсучасніших, еталонних стандартів кримінального провадження – стандартів МКС» (Сенаторова, 2015: 55).

Варто згадати негативні аспекти, які так само спостерігаються і чинять вплив. По-перше, як вже показав візит очільника країни-агресора до Монголії, яка визнала юрисдикцію МКС, 17 березня 2023 року МКС видав ордер на арешт президента Російської Федерації та уповноваженого з прав дитини, але Римський статут не працює ефективно.

По-друге, хоча керівництво стверджує, що МКС діє протокольно і не може засуджувати військових за звернення до МКС, оскільки немає за що судитися, прецеденти є. Зокрема, у 2008 році Росія розпочала війну проти Грузії, і держава-агресор подала до МКС справи проти грузинських політиків та військовослужбовців. Грузинська сторона також подала справу проти Росії до МКС, який 10 років розслідував ситуацію і врешті-решт покарав лише трьох невизнаних південносетинських чиновників, але не представників

російського військового керівництва, які фактично їх контролювали.

По-третє, на наш погляд, зміни, запропоновані Законом «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту МКС та поправок до нього» (зокрема, додавання до ККУ нової статті 442-1 (злочини проти людяності) у частині кваліфікації злочинів) створюють протиріччя між різними статтями ККУ і руйнують наявний корпус його статей. Як слушно зазначили Е. В. Тітко та М. С. Сацик, ратифікація Римського Статуту Україною створює серйозні виклики, особливо в контексті дій, які можуть бути віднесені до злочинів агресії. Так, на сьогоднішній день вирішення цих питань передбачає широку міжнародну співпрацю, а також узгодження політичних і правових підходів. Також присутній ряд інших проблем, що виявляються у внутрішніх реформах для підготовки судових органів і національного законодавства відповідно до міжнародних стандартів МКС, що виражається в імплементації норм Статуту МКС у національну правову систему (Тітко, Сацик, 2024: 249).

Висновок. Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що ратифікація Римського статуту є вирішальним кроком для України в трьох основних аспектах. По-перше, нашій країні внаслідок цього рішення надано можливість повноцінно брати участь у провадженнях МКС та всю повноту організаційних і процесуальних прав, а також додаткові гарантії притягнення до кримінальної відповідальності осіб, винних у скоєнні особливо тяжких злочинів. По-друге, цей крок дасть змогу застосувати міжнародно-правовий механізм боротьби з державою-агресором і в перспективі її послабить. По-третє, ратифікація сприятиме дотриманню принципу невідворотності покарання осіб, винних у вчиненні найбільш тяжких злочинів на території нашої держави. По-четверте, прийняття умов Римського статуту полегшить інтеграцію нашої держави у європейський політичний та безпековий простір, тим самим виконає умови Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Крім перспектив співпраці, основною проблемою співпраці між Україною та МКС є її взаємодія в політичному контексті з Росією і, зокрема, з іншими державами, які не обізнані про юрисдикцію МКС і можуть спробувати заблокувати розслідування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього : Закон України від 21.08.2024 № 3909-IX. Дата оновлення: 21.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-20#Text> (дата звернення: 27.11.2024).
2. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17.07.1998. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#top (дата звернення: 04.03.2024).
3. Смирнов М. І. Як ратифікація Римського статуту Міжнародного кримінального суду може вплинути на розслідування злочину агресії Росії проти України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. № 6. С. 164–169.

4. Про визнання Україною юрисдикції міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності вищими посадовими особами держави, які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян під час мирних акцій протестів у період з 21 листопада 2013 року по 22 лютого 2014 року : Заява Верховної Ради України від 25 лютого 2014 р. (дата звернення: 27.11.2024).

5. Верховна Рада України прийняла імплементаційний Закон «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього». URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/254500.html> (дата звернення: 27.11.2024).

6. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 28.12.1960 № 4651-VI. Дата оновлення: 21.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17?find=1&text=442-1#n1783> (дата звернення: 27.11.2024).

7. Верховна Рада України ратифікувала Римський статут Міжнародного кримінального суду та поправки до нього. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/252711.html> (дата звернення: 27.11.2024).

8. Неділько Б. І., Короткий Т. Р. Україна і Міжнародний кримінальний суд: двадцять складних питань і простих відповідей. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/ukrayina-i-mizhnarodniy-kriminalniy-sud-dvadyat-kladnih-pitan-i-prostih-vidpovidey.html> (дата звернення: 27.11.2024).

9. Сенаторова О. В. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду щодо ситуації збройного конфлікту в Україні. Застосування норм міжнародного гуманітарного, національного кримінального та кримінального процесуального права в ході проведення антитерористичної операції на Сході України: матеріали міжкафедрального круглого столу (Харків, 12 лютого 2015 р.). Харків : Національний юридичний університет імені Я. Мудрого, 2015. 132 с.

10. Тітко Е. В., Сацик М. С. Проблеми та перспективи ратифікації римського статуту Міжнародного кримінального суду в Україні. *Наукові записки. серія: Право* 2024. № 16. С. 246–252.

REFERENCES:

1. Pro ratyfikatsiiu Rym'skoho statutu Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu ta popravok do noho (2024). [On the ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court and its amendments]: Zakon Ukrainy vid 21.08.2024 No 3909-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-20#Text> [in Ukrainian].
2. Rym'skyi statut Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu vid (1998). [Rome Statute of the International Criminal Court]. Kodeks Ukrainy vid 17.07.1998 / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#top [in Ukrainian].
3. Smyrnov, M.I. (2022). Yak ratyfikatsiia Rym'skoho statutu Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu mozhe vplynuty na rozsliduvannia zlochynu ahresii Rosii proty Ukrainy) [How the ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court may affect the investigation of the crime of aggression against Ukraine by Russia]. *Dniprovskiy naukoviy chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava*, 6. 164–169 [in Ukrainian].
4. Pro vyznannia Ukrainoiu yurysdyksii mizhnarodnoho kryminalnoho sudu shchodo skoiennia zlochyniv proty liudianosti vyshchymy posadovymy osobamy derzhavy, yakii pryzvzely do osoblyvo tiazhkykh naslidkiv ta masovoho vbyvstva ukraïnskykh hromadian pid chas myrnykh aksii protestiv u period z 21 lystopada 2013 roku po 22 liutoho 2014 roku: Zaiava Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 25 liutoho 2014 r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/790-18#Text> [in Ukrainian].
5. Verkhovna Rada Ukrainy pryiniiala implementatsiinyi Zakon "Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho ta Kryminalnoho protsesualnoho kodeksiv Ukrainy u zviazku z ratyfikatsiieiu Rym'skoho statutu Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu ta popravok do noho". URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/254500.html> [in Ukrainian].
6. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy (1960). [Criminal Procedure Code of Ukraine]: Kodeks Ukrainy vid

28.12.1960 № 4651-VI. Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17?find=1&text=442-1#n1783> [in Ukrainian].

7. Verkhovna Rada Ukrainy ratyfikovala Rymskyi statut Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu ta popravky do noho. Retrieved from: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/252711.html> [in Ukrainian].

8. Nedilko, B.I., & Korotkyi, T.R. (2020). Ukraina i Mizhnarodnyi kryminalnyi sud: dvadtsiat skladnykh pytan i prostykh vidpovidei [Ukraine and the International Criminal Court: twenty complex questions and simple answers]. Retrieved from: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/ukrayina-i-mizhnarodniy-kriminalniy-sud-dvadcyat-skladnih-pitan-i-prostih-vidpovidey.html> [in Ukrainian].

9. Senatorova, O.V. (2015). Yurydyktsiia Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu shchodo situatsii zbroinoho konfliktu v Ukraini. Zastosuvannia norm mizhnarodnoho humanitarnoho, natsionalnoho kryminalnoho ta kryminalnoho protsesualnoho prava v khodi provedennia antyterorystychnoi operatsii na Skhodi Ukrainy: materialy mizhkafedralnoho kruhloho stolu (Kharkiv, 12 liutoho 2015 r.). Kharkiv: Natsionalnyi yurydychnyi universytet imeni Ya. Mudroho, 132 p.

10. Titko, E.V., & Satsyk, M.S. (2024). Problemy ta perspektyvy ratyfikatsii rymskoho statutu Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu v Ukraini. Naukovi zapysky. seriia: Pravo, 16. 246–252.

*Стаття надійшла до редакції 10.12.2024
The article was received 10 December 2024*